

8. FRANCESC DE SALES AGUILÓ. PARLA EL MESTRE *

ELS MOMENTS ACTUALS són d'una gran delicadesa. Exigeixen molt de tacte polític. No perilla el règim, però perilla, potser, el Govern tant per certes coses que ha fet com per moltes altres que ha deixat de fer. Creieu-me, si totes les minorïes s'haguessin comportat com l'Esquerra Catalana ja no seria aquest Govern el que perillaria, sinó el seu successor.

* * *

—Feis constar que som enemic d'una República Unitària, però tinc la certesa que d'aquest Parlament no pot sortir altra cosa. Si una part dels federals sembla que han fet figa!

* * *

—L'Estatut Català sembla més aviat fet a mida del Govern que l'ha d'aprovar que del poble que l'ha redactat. La votació ha estat esclatant. Un bon detall: la considerable concurrència dels vots de catalans. Aquests —que ningú no ho posi en dubte— han votat les llibertats de Catalunya. A Catalunya ja no queden catalanistes; ara tots són catalans.

* * *

* «Ciudadania», 50 (1931), 1.

—En parlar del nostre Estatut la primera cosa que tots lamentam és l'abstenció de Menorca.

»L'Estatut ens ha permès de descobrir l'amor fraternal que hi ha entre Eivissa i Mallorca i també que l'Assemblea, malgrat la incomprensió de cert sector de premsa, és estada l'obra més important de manifestació de la nostra mallorquinista. És a dir, de la nostra catalanista...

»No som partidari de l'autonomisme integral, sinó d'una autonomia regulada segons el grau de capacitat civil i política del poble.

»L'Associació per la Cultura de Mallorca, conscient de la seva missió pro-Estatut, té organitzada una visita a Eivissa i, segunament n'organitzarà una altra d'eivissencs i mallorquins a Menorca.

»És necessària una intensa propaganda per part dels centres polítics i de les entitats culturals recreatives, etc., etc. El poble encara no sap ben bé el que és l'Autonomia.

* * *

—La primera tasca del Partit Republicà Federal és de reorganització. És necessari esquentaritzar-lo, donar-li una ampla significació democràtica i liberal, amb un contingut polític-social tan avançat com es vulgui, sempre d'acord amb els principis bàsics del pimarqallisme.

* * *

—Sí, crec possibles i consider necessàries les escoles mallorquines. Es tracta d'un problema pedagògic ja resolt en tots els pobles. L'ensenyament dels pàrvuls ha d'ésser en llengua materna; dels set anys en amunt, bilingüista, amb ensenyança del castellà i successivament del francès, l'anglès, etc.

* * *

—Dins el Parlament actual hi ha, a tot estirar, un parell de divergències de diputats, un grup de diputadoides; tots els altres, disciplinats i prou.

»Hi ha professionals i afccionats; si els diputats autèntics no s'imposen, del Parlament, no en sortirà una veritable Constitució democràtica.

* * *

—Les vagues d'ara són un gest de rebellia contra la passivitat i la parcialitat del Govern.

* * *

—Entre les tasques de l'Ajuntament, a part de les imprescindibles (aigües, clavegueres, mercats), en primer lloc figura la tasca cultural. I no es pot oblidar que ens importa tant o més fer mestres que escoles. S'ha d'acabar amb l'afccionat a l'ensenyança, sia de l'estament que sia.

»En primer terme, a Palma, hi manquen escoles de pàrvuls i hi sobren costures de pa amb oli i altres herbes. Palma tampoc no té guanderies per a infants. El que digné «Aurora» des d'aquest setmanari s'haurà de posar en pràctica tard o prest. Voldríem que l'Ajuntament decidís la creació de parcs i jardins amplis i sense el menor perill. I ja que parlam de jardins us diré que es crearan (si s'aprova) parcs a la Quarentena i al Glacis de Santa Caterina, on també s'haurien d'instal·lar grans grups escolars. He sol·licitat ja un projecte d'urbanització, a base d'un parc, dels terrenys compresos entre l'Institut i la Normal de Mestres.

»A Palma li falten pulmons: arbres, molts d'arbres.

* * *

—Sí, hi ha altres coses, per exemple: canviar els cotxes d'enterraments per automòbils, espolsar i regar molt l'Eixample per tenir la ciutat vella sense pols. Crear dispensaris als suburbis i reorganitzar els actuals serveis de sanitat i beneficència. Abordar de ple el problema del renou: si els ciutadans de Palma aprenguessin a no parlar cridant i les campanes no tocassin tant i tant fort, Palma prendria un altre aspecte i tots hi sortiríem guanyant.

—»Sí, puc contar-vos una anècdota...

»Parlava en un míting. Un orador acabava de parlar en castellà. En començar jo a parlar un dels assistents demanà al veïnat de més a prop: «Qui és aquest que ara parla?» «És un professor.» «Mireu!... Aquest és un professor i no es dóna en cor de parlar en castellà.»